DE CONSTITUTIONEEL.

IEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

47. **Vrijdag 23 November.** 1855.

Uitgever : **C. H. SUSAN, Jr.**, te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : **M. Schooneveld & Zoon**, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. **ƒ 4.50** ; franco per post **ƒ 5.50**.
Advertentiën van 1—6 regels **ƒ 1**. Voor elken regel meer **15 cents** ; behalve **35 cents** zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van **ƒ 1**, het zegelgeld daaronder begrepen.

ok het *vierde* hoofdstuk der Staatsbegrooting (Jus-) is gister door de Tweede Kamer aangenomen.

ij kunnen niet zeggen, dat de discussie daarover interessants heeft opgeleverd. De aanbieding, wei- dagen te voren, van nieuwe ontwerpen van wet ende regeling eener regterlijke organisatie en ver-oudiging in het beleid der Justitie en in het Wetboek Burgerlijke Regtsvordering, heeft voorzeker er toe edragen, dat de gedachten-wisseling over deze be-grijke onderwerpen, die anders jaarlijks het hoofd-ent der beschouwingen uitmaakten, thans als on- ter zijde werd gesteld. Hoe het zij, er werden ts punten van ondergeschikt belang besproken, daar zijn: de toelagen aan de regterlijke collegiën, directeurschap van politie, door de procureurs-eraal uitgeoefend, verbetering van het hoog mili- geregtshof, regeling bij de wet van de bezoldiging departements-ambtenaren, de gebrekkige waarne-ng van het openbaar ministerie bij de kantonge-ten, de voeding der gevangenen, enz. Bij deze, het oogpunt der algemeene politiek beschouwde dis-siën van minder belang, traden twee punten op den rgrond, die alleen den eersten rang innemen, bij ek aan meer gewigtige onderwerpen.

et eerste punt betrof de bezoldiging van den etaris-Generaal, welke op nieuw, in den toelich-den staat, voor ƒ5000 stond uitgetrokken, en die heer VAN ECK, door het algemeene cijfer voor de tementen der Departements-ambtenaren ƒ1000 min- te stellen, met gelijk bedrag trachtte te doen ver-nderen, gelijk de heer DE POORTER ten vorigen jare vergeefs beproefd had. Dat amendement van den heer N ECK gaf aanleiding tot velerhande beschouwingen er de bedoeling en den zin der Grondwets-artikelen, arbij aan de eene zijde aan den Koning het regt is leend om de bezoldiging der ambtenaren te regelen, aan de andere zijde het regt der Vertegenwoordi-ng wordt erkend, om de Staatsuitgaven te beoor-elen, en dus goed of af te keuren. Het amendement n den heer VAN ECK werd, evenwel, met 42 tegen stemmen verworpen, en het deed ons genoegen, t wij den Minister van Justitie het voorstel zagen strijden op dezelfde gronden, waarop wij, reeds in ze Nis. 27 en 29, de beweringen van de *Arnhemsche ourant*, betrekkelijk dit punt (dezelfde als die door n heer VAN ECK waren aangevoerd), wederlegd hadden.

Het tweede punt gold de uitzetting van den, in der d, zoo veel geruchts makenden DE GEEST. De heeren LOUT en MACKAY bragten de zaak ter sprake, en de inister gaf door de eenvoudige uiteenzetting der feiten ertuigend de bewijzen van veel, dat ons aangenaam of, omdat daarin vooral de bevestiging lag van het-een wij steeds beweerden, namelijk, dat, wanneer ekere organen spreken van »*de* Protestanten«, zij echts usurperen. Uit de feiten toch, door den Minister an Justitie medegedeeld, is gebleken:

Vooreerst, dat de lezingen van DE GEEST inderdaad onrust in den lande te weeg bragten;

ten tweede, dat hoofden van de regterlijke magt en an de politie op de uitzetting aandrongen, »zoo men de tooneelen van Schiedam ook niet elders wilde zien ontstaan«, en dat die aandrang juist kwam van Pro-testantsche ambtenaren;

Ten derde, dat juist de Minister van Roomsch Catho-lijke Eeredienst den raad had gegeven om DE GEEST te laten loopen, maar dat de Minister van Justitie dit niet heeft willen doen, omdat hij dien persoon voor de rust van het Land gevaarlijk achtte.

Men ziet dus daaruit, dat de aandrang tot uitzetting is gekomen van *Protestantsche zijde* — een initiatief, dat ons voor het Protestantisme verheugt; want in dien geest van verdraagzaamheid stellen wij ons het waar-achtig Protestantisme voor — en dat van de Catholijke zijde juist, uit vrees voor moeijelijkheden, de maatregel is *ontraden* (1). Den Minister van Justitie komt, ten deze, meenen wij, allezins den lof toe, van zelfstandig en onafhankelijk te hebben gehandhaafd de evenaar der schaal van geregtigheid, die noch uit persoonlijke consideratie, noch uit godsdienstdrift, naar de eene of andere zijde mag worden overgeslagen.

Het geheele wetsontwerp werd met 53 tegen 9 stemmen aangenomen: eene zoo aanzienlijke meerderheid die, niet minder dan die, waarmede het oude hoofdstuk werd goedgekeurd, tot bewijs strekt van de gezindheid der Kamer, om het Ministerie in zijne stelling te handhaven; eene stelling, die uit al de discussiën gebleken is te zijn eene onafhankelijke, zich boven alle godsdienstige en partij-kwestien verheffende, positie.

Wij merken hier nog op, hetgeen wij gister vergaten te melden, dat, indien de Kamer voltallig geweest ware, het hoofdstuk van Buitenlandsche Zaken, in stede van met 47 tegen 16, zou zijn aangenomen met 51 tegen 16 stemmen. Immers de heer HUGUENIN, bedankt hebbende, kon geene stem uitbrengen: daarentegen waren bij de stemming afwezig de heeren: SCHIMMELPENNINCK, TAETS VAN AMERONGEN, GODEFROI en VAN HEIDEN REINESTEIN, die gewis hunne ondersteuning niet hadden onthouden.

(1) Wij vergeten daarbij ook niet den brief, dien de heer Ca-podose over den persoon van de Geest in wijlen *de Nederlander* heeft geplaatst en die niet weinig heeft bijgedragen, om de oogen van alle onpartijdigen te openen.

Toen *de Nieuwsbode*, voor eenige weken, plotseling als door eene ijlende koorts werd aangetast, hebben wij eenigen tijd rustig toegezien, van begrip zijnde, dat in dien toestand van den patient alle verhittende middelen hoogst nadeelig zouden zijn, want wij verlangden zijne genezing.

Wij hoopten, dat de *Nieuwsbode* eindelijk zou inzien dat tweedragt in de gelederen van hen, die, hoezeer tot verschillende wapens behoorende, echter voor eene en dezelfde zaak, die van Koning en Vaderland, streden, alleen het belang van den vijand kon bevorderen. Hij kon zien hoe voorzigtig de bladen der Thorbeckiaansche partij zich van eenige inmenging in den strijd onthielden, in de hoop, dat die strijd al levendiger en levendiger zou worden. Alles vruchteloos. De *Nieuwsbode* gunde zich den tijd niet, om na te denken, of 't was hem onmogelijk geworden.

Eindelijk braken wij het stilzwijgen af, en stelden de meeste kalmte tegen verbijstering. Het mogt niet baten. Alle kwade voorspellingen van den *Nieuwsbode* bleken intusschen ongegrond te zijn. Het mogt niet helpen. Hij gaat voort met droomen. Zijne nummers van 21 en 22 November zijn zoo ongerijmd, dat wij gelooven dat hier alle discussie overbodig is, en zoo min mogelijk zullen wij ons dan ook inlaten met hetgeen hij en zijn mededroomer, het *Goudsch Kronijkske*, aan hunne lezers opdisschen.

Wij plaatsen nog het volgende artikel, dat gereed lag:

Lezers, die alleen *de Nieuwsbode* en het *Goudsch Kronijkske* lezen, moesten, bij den aanvang der discussiën over de Staatsbegrooting, verwachten een storm in de Tweede Kamer zóó hevig en zóó onstuimig als ooit dáár heeft gewoed. Immers, om die twee bladen te gelooven, zijn *zij* de uitdrukking »der Natie« en, minstens, »*der* Protestanten«; en was *de Natie* en waren *de Protestanten* zoo verontwaardigd wegens »ter zijde stelling van Protestantisme en Koningschap«, dat die lezers, die enkel zien door de vergrootende, of liever door de phantasmagorische bril dier bladen, wel hebben mogen verwachten eene uitbarsting, gelijk aan die van April 1853.

De uitkomst heeft, tot dus ver, geleerd, dat gemelde bladen, met betrekking tot de Tweede Kamer, en dus tot een der voornaamste takken der Volksvertegenwoordiging, *alleen* staan: en dat al die verontwaardiging, waarvan ze spraken, enkel bestond in de bureaux hunner redactiën; dat al die voorspelde nederlagen niemand dan hen zelven treffen; dat hunne verbolgenheid en niet minder hun toon van gezag, met den tint van het burleske was overtogen!

Intusschen trachtten beiden de geleden nederlaag te verbloemen; zij doen het: de één door te *beweren* als of men volkomen in zijn geest gesproken *heeft* en nog handelen *zal*; de ander door rondweg te verkondigen, dat beweerd is wat men als de intieme gedachte *der* Natie had afgeschilderd.

Na dat de algemeene discussiën waren gesloten, en dus het ruime veld der politiek door de Kamer was verlaten, zegt de *Nieuwsbode* nog de volgende les op aan de Tweede Kamer: »Met bedaarde ernst en kalmte, »maar tevens met onwrikbaar vertrouwen, worde aan»getoond, *dat onze Staat is een Protestantsche Staat*, »waarin verdraagzaamheid heerscht en heerschen moet, »maar waar men ook dit standpunt zal weten te ver»dedigen.« Het *Kronykske* gaat nog verder. Het zegt bepaald: »De heeren BLOUT, BOSSCHA, VAN RAPPARD, VAN »GOLTSTEIN zelfs, en eindelijk de heer GROEN VAN PRIN»STERER, *hebben het Ministerie aangevallen wegens ver»loochening van zijn programma, wegens ter zijde stel»ling van Protestantisme en Koningschap.*« Wij hebben de eigen woorden slechts terug te geven, om te doen uitkomen, dat aan den raad van den *Bode* niet één Vertegenwoordiger zich heeft gestoord; en dat de voorstelling van het *Kronykske* ten eenemale strijdig is met de waarheid; want *niemand* heeft het Ministerie van terzijdestelling van Protestantisme en Koningschap beschuldigd, en waar het »verloochening van zijn programma« werd verweten, dáár trad het òf zegevierend uit den strijd, òf de aanvaller zelf erkende dat zoodanig verwijt niet in de bedoeling lag.

De volgende woorden door den Minister van Buitenlandsche Zaken uitgesproken (*Bijbl.* bl. 86) geven wij dan ook aan beide bladen ernstig ter overweging:

»Wanneer men bij eenen landaard als den onzen, dagelijks herhaalt in sommige bladen, dat de Regering zeker kerkgenootschap benadeelt, een ander begunstigt, dan is het voor de Regering van belang, dat in deze Kamer, waaruit voor de Natie *de waarheid* moet uitgaan, hulde gedaan worde aan de waarheid en het Bewind niet blootgesteld worde aan attaques en aan zijdelingsche insinuatien, die op niets gegrond zijn. Dan kan men rust in de geschokte gemoederen brengen; maar wanneer een gedeelte der dagbladpers voortgaat om de gemoederen dag aan dag op te wekken, en wanneer dan in deze Kamer gesproken wordt in een zin, die dat schijnt goed te keuren, die schijnt te meenen dat het Ministerie een verkeerden weg opgaat, dan zal men de gemoederen hoe langer hoe meer in beweging brengen.

»Maar, Mijne Heeren, *welke* gemoederen, en *van wie*?

»Men heeft er, die dat met een staatkundig doel begonnen zijn en waarvan met der tijd wel het masker zal worden afgerukt; ik spreek hier niet van den geachten spreker (den heer GROEN) en zijne vrienden; *maar hoe velen zijn zij en welke welgezinden ondersteunen ze?*

»Zij hebben zich bedrogen in den tijd, waarin zij begonnen zijn; zij hebben gemeend nog in 1853 te leven, toen eene geschokte natie trilde onder de beleediging haar buiten 's lands aangedaan; niets van dat alles bestaat thans meer: een krachtig Gouvernement handhaaft de wet, en wat men ook doen moge tot opwinding der gemoederen, ik ben niet bevreesd voor de gevolgen: *omdat het gezond verstand der Natie, het welgezinde gedeelte der bevolking, van welke godsdienstige gezindheid ook, de Regering zal ondersteunen.*«

Buitenland.

TURKIJE.

Volgens een gerucht waren te Constantinopel twee brigades van de gardes aangekomen. Acht andere regementen van linie keerden naar Frankrijk terug.

De kavallerie van Selim-pacha vertrekt naar Erzerum. Volgens een gerucht breken de Russen het beleg van Kars op.

GRIEKENLAND.

Een brief uit Athene van 9 November aan het dagblad van Triëst gerigt, meldt, dat het geschil tusschen de Grieksche regering en de Vereenigde Staten is bijgelegd door de betaling eener som van 138.000 drachmen aan den Ameri-

kaanschen onderdaan Knight, als schade-vergoeding voor een door de Grieksche regering onteigenden grond, voor den aanleg eener nieuwe straat in Athene.

GROOT-BRITTANJE.

De hertog van Argyll volgt den burggraaf Canning op als postmeester-generaal, doch behoudt tevens zijne betrekking van lord geheim-zegelbewaarder, zoodat alsnu het kabinet voltallig is.

— Onze dagbladen houden zich zeer met het tusschen Oostenrijk en den Pauselijken Stoel gesloten concordaat bezig, en de meeste gelooven, dat de inwilligingen van de wereldlijke magt te uitgebreid zijn, en voorzien daardoor botsingen bij de uitvoering.

— Ter beurze van Londen waren gisteren (Woensdag) geruchten in omloop, dat er op nieuw vredes-onderhandelingen zouden worden aangeknoopt en wel door de pogingen van den Koning der Belgen. Op welken grond die geruchten steunen, blijkt echter niet; welligt zijn zij een wedergalm van die sedert eenige dagen te Parijs verspreid, ten gevolge van een brief uit Weenen in een ministerieel Fransch dagblad.

Bijzondere berigten uit Londen gewagen er wel van dat de vredes-partij meer en meer sterk wordt en zich gereed maakt om zich in de aanstaande parlements-zitting krachtiger te doen gelden, zoodat het niet onmogelijk zou zijn, dat de wintermaanden gebezigd wierden tot het nemen van eene nieuwe proeve om een einde aan den bloedigen en kostbaren strijd te maken. Intusschen verdient toch opmerking dat de toon der Engelsche ministeriële bladen in de jongste dagen weinig geschikt is om aan die vredes-geruchten nog veel geloof te doen slaan. Zoo zegt o. a. de *Times* van Maandag jl., dat de oorlog met kracht wordt voortgezet en de tijd tot onderhandelen voorbij of nog niet gekomen is; dat men laatstelijk op gelijken voet onderhandeld heeft; maar daar dit mislukt was, men nu op een ongelijken voet zou moeten onderhandelen; met andere woorden, zoo als de *Times* het uitdrukt, als eene partij voor de andere moet bukken. Het blad zegt, dat men wel niet denken kan, dat dit in het volgende jaar zal geschieden. Het ministerieel Avondblad zegt in een zijner laatste nommers, dat een practisch volk wel zeer zeker op den vrede moet gesteld wezen; maar dat, indien het eens den oorlog heeft ondernomen, het dien niet moet opgeven vóór dat de bedoelingen daarvan bereikt zijn. Het blad zegt verder dat de vrede, ja zelfs het aangaan van onderhandelingen, thans geheel van Rusland afhangen.

«Indien dit vrede wil, dan moet het daartoe zeer afdoende voorslagen doen of laten doen, en een bewijs geven, dat de voorslagen ernstig gemeend zijn, alvorens de bondgenooten zelfs in onderhandeling zullen willen treden.» Men ziet, voor zooveel op deze woorden is staat te maken, dat men zich nog in denzelfden cirkel beweegt, als bij het afbreken van den vrede-handel te Weenen. Het ministerieel avondblad geeft in zijn bedoeld nommer te kennen, dat het tot dusverre nog geen schijn noch schaduw ziet, dat er door of namens Rusland zoodanige voorslagen zouden worden gedaan als het omschreven heeft.

Het acht den vrede dan ook voor het oogenblik nog niet ophanden en spoort tot verdere geduchte uitrusting tot den krijg aan. Deze ontbreken dan ook niet. Behalve het aantal drijvende batterijen en mortierbooten, welke worden gebouwd, wordt het corps sappeurs en mineurs versterkt; de vreemde legioenen, Duitschers, Zwitsers, Polen enz. worden ook versterkt, zoodat men de Britsche magt te velde in het aanstaande voorjaar op 95,000 man zal brengen. Dat de wintermaanden door de diplomatie niet geheel verloren zullen worden, en van verscheidene zijden althans het mogelijke tot eene schikking zal worden beproefd: dit ligt in den aard van de behoeften der volken, daar de voortduur van den krijg niet dan nieuwe zware offers zou eischen.

PRUISSEN.

Het regeringsblad van 17 dezer behelst een koninklijk besluit, waarbij de uitgifte wordt bevolen der leening van 7,500,000 thalers, vroeger door de kamer toegestaan. De stukken zullen zijn van 100, 200, 500 en 1000 th. en de intrest 4½ pCt. Deze leening is bestemd voor den aanleg van onderscheidene spoorweg-linien.

— Het Dusseldorper dagblad, dat gewoonlijk voor de Pruissische Regering partij trekt, wijdt nu een vertoog aan de bekende woorden van keizer Napoleon bij de uitreiking der eereprijzen aan de inzenders bij de groote tentoonstelling. Op Pruissen, meent dat blad, kan de uitdrukking: «Onverschilligheid is eene valsche berekening, stilzwijgen eene dwaling;» althans niet gedoeld hebben, want dat land heeft nog nooit verklaard onverschillig ten opzigte van de zaak des oorlogs te zijn; ook heeft het daaromtrent geenszins stil gezwegen. De Pruissische Regering heeft, in depêches en protocollen, de Natie in de Wetgevende Kamers, bij de verkiezingen en in de dagbladen, hare meening dienaangaande ten overvloede uitgesproken. Wordt Oostenrijk dan welligt bedoeld? Maar daar zou de politie gewis tusschenbeide komen, wanneer fabriekanten eene volksvergadering tot beslissing over oorlogszaken zamenriepen. En langs welken anderen weg zullen zij dan hunne meening aan hunne medeburgers doen kennen? «Het gaat ons,» dus eindigt het artikel tamelijk scherp, zoo als den Parijzenaars, wij begrijpen het niet.»

ITALIË.

Brieven uit Rome melden, dat de politie dier stad eene belangrijke ontdekking gedaan heeft. Den 13den zou zij twee der meest geduchte handlangers van Mazzini hebben in hechtenis genomen. Men zou eene menigte papieren bij hen gevonden hebben, welke in beslag genomen, zijn waaronder eene lijst van eedgenooten bestaande uit meer dan twee duizend personen. Men zou ook eene groote menigte billetten gevonden hebben, welke uitgereikt werden aan personen, die op last van Mazzini een wakend oog moesten houden in de verschillende wijken der stad. Aan het hoofd dier stukken stond te lezen: *Democratisch leger*.

FRANKRIJK.

Ter Parijsche beurze was eergister nog het gerucht in omloop, dat generaal Canrobert volkomen geslaagd was in de dubbele zending, welke de geruchten, hetzij te regt of ten onregte wilden dat hij bij het hof van Stockholm had te vervullen; dat is: het alliantie-tractaat tusschen Zweden en de Westersche mogendheden zou reeds geteekend en eene nieuwe huwelijksverbindtenis tusschen de Keizerlijke en Koninklijke familien van Frankrijk en Zweden bepaaldelijk vastgesteld zijn (tusschen Prins Napoleon en Prinses Charlotte van Zweden, dochter van Koning Oscar). Minst genomen schijnen die geruchten voorbarig te zijn, en als zoodanig worden zij ook in staatkundige kringen te Parijs opgevat.

— De heer Paillet heeft bij zijn testament eene som van 10,000 francs nagelaten voor de orde der advocaten. Deze som zal ter beschikking gesteld worden van den raad der orde, om gebezigd te worden tot aanmoediging van jonge pleitbezorgers.

CHINA.

In het officiële blad van het Belgische gouvernement leest men een rapport van den Belgischen consul te Canton, gedagteekend den 13den September en van dezen inhoud:

«Het schijnt dat de politieke toestand van dit land beter en het gouvernement weder meester wordt. In dit deel des rijks is de opstand, die sedert het begin van het vorige jaar de bovenhand had, thans geheel bedwongen, en de ongelukkigen, welke daaraan deel genomen hebben, ondergaan thans de verschrikkelijke straffen, die in 's lands wetgeving tegen hen bepaald zijn.

«Hier en op andere binnen eene mijl van dit consulaat gelegen plaatsen zijn in de laatste zes maanden niet minder dan zeventig duizend van die ongelukkigen onthoofd, levend gevild of in stukken gehakt. Even verschrikkelijk zijn andere opstandelingen in verschillende gedeelten der provincie gestraft; en het lijdt bij mij geen twijfel, dat in het gansche rijk even wreedaardig gehandeld wordt. De buitenlandsche gouvernementen zijn thans niet bij magte om iets te doen tot stuiting dezer menschenslagting in het groot.

«In de jongst verloopen maand is de handel hier levendiger geworden; de meeste ingevoerde artikelen worden gereedelijk en schielijk tegen goede prijzen afgezet.»

BELGIË.

Door den Minister van Binnenlandsche Zaken is bij de Kamer eene wet voorgedragen, waarbij een buitengewoon crediet van 1,500,000 francs aan het gouvernement verleend wordt, voor maatregelen die het ten behoeve der arbeidende volksklasse en hulpbehoevenden wil nemen.

Naar aanleiding eener opmerking van een der leden erkende de Minister van Buitenl. Zaken, dat in het laatste jaar de graanprijzen in België iets hooger dan in Engeland en in Nederland geweest zijn: doch de oorzaak daarvan zag hij veeleer in het verbod van uitvoer uit België, dan in hetgeen door het Belgische gouvernement gedaan was om het publiek en den handelsstand met de bestaande behoefte aan buitenlandsch graan bekend te maken.

— De kamer van Vertegenwoordigers heeft gisteren het ontwerp adres van antwoord op de Troonrede, na verwerping van het in de voorgaande zitting op de laatste paragraaf voorgestelde amendement, ongewijzigd aangenomen.

LATERE BERIGTEN.

Marseille, 22 Nov. De Indus heeft berigten aangebragt uit Konstantinopel tot 12 dezer. Een gedeelte van het Fransche eskader was aangekomen met 2 brigades van de garde; 8 andere regementen van linie keeren naar Frankrijk terug. De kavallerie van Selim Pacha begeeft zich naar Erzerum. Er waren geruchten in omloop, dat de Russen van Kars terugtrekken.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

VERVOLG DER ZITTING VAN WOENSDAG, 21 NOVEMBER.

ALGEMEENE BERAADSLAGINGEN OVER HOOFDSTUK V
(*Departement van Binnenlandsche Zaken*).

De heer SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE komt op tegen de verkeerde gevolgtrekkingen, die men bij vergelijking tusschen de vroegere en tegenwoordige begrooting maakt. Het is zeker te prijzen, dat, zoo als door den Minister van Justitie is geschied, uitgaven worden uitgesteld op grond, dat de materialen voor aan te leggen gebouwen te kostbaar zijn. Men zou ook kunnen wenschen, dat dezelfde weg door andere Ministers wierd gevolgd; maar de groote vraag is, of bijv. bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken de werken, die men op het oog heeft, gereedelijk kunnen worden uitgesteld; want, zoo het uitstel nog grooter schade zou berokkenen, dan zou het geneesmiddel nog erger zijn dan de kwaal. Wat betreft de opmerking van den vorigen Spr., dat de begrooting voor Binnenlandsche Zaken, gemiddeld met 7 ton is verhoogd, moet hij doen opmerken, dat elke berekening en vergelijking faalt, als men niet in aanmerking neemt de suppletoire begrootingen, die in den loop van het jaar zijn vastgesteld. Alles hangt hier af welken grondslag men wil aannemen en welke omstandigheden zich hebben voorgedaan. Van den jare 1842—1845 stond hij aan het hoofd van het Departement van Binnenlandsche Zaken, en als hij nu zijne begrootingen vergelijkt met die voor 1851—1853, dan waren de zijnen ongeveer 7 ton lager. Hij zegt dit niet ten nadeele van den vorigen Minister van Binnenlandsche Zaken. Het is zeer mogelijk, dat er zeer nuttige werken zijn ondernomen, waardoor het cijfer van de begrooting dier laatste jaren is verhoogd; maar dan moet men ook geene vergelijkingen maken, omdat alles van de omstandigheden en van den aard der uitgaven afhangt. De grondslag tot beoordeeling eener begrooting is deze: of de nuttigheid der voorgestelde uitgaven gebleken is.

De MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN zegt, dat, gedurende deze discussien veel gesproken is, dat hij volkomen deelt. Zooveel mogelijk zuinigheid te betrachten ligt geheel in zijn geest, en van de noodzakelijkheid daarvan is hij volkomen ove[…] Maar de eenige vraag is hier: of, bij het opmaken de[…] grooting, werkelijk zuinigheid is betracht en ook of de n[…] uitgaven op de begrooting zijn geplaatst. Hij acht het nu[…] en onvruchtbaar, om bij deze discussie in vele vergelijking[…] treden met begrootingen van vorige jaren, die toch onde[…] heel andere omstandigheden kunnen zijn opgemaakt. Van[…] danige vergelijkingen zijn weinig vruchten te verwachten. Z[…] nu in zijn antwoord op de begrooting van 1852 heeft gew[…] dan is het alleen, omdat in het Voorloopig Verslag op d[…] grooting gewezen is. Hij heeft in het antwoord de redenen[…] gegeven, waarom de begrooting thans hooger moest zijn. [...] het eindcijfer aangaat, hij acht dit niet te hoog, als m[…] op de vele behoeften van dit Departement, op de vele va[…] die daartoe behooren, en op de verschillende behoeften[…] toenemende zijn, zoo als voor den waterstaat, de publieke[…] ken, de telegrafie, enz. Hij gelooft dus gerust te kunnen ze[…] dat, zoo men al die behoeften in aanmerking neemt, [...] ze in verband met andere landen beschouwt, wij in dat [...] in geen ongunstige positie verkeeren, ja de positie van[…] landen te dien aanzien ongunstiger zijn zou. Ook vestigt [...] de aandacht op, dat vele uitgaven op de begrooting g[…] worden, terwijl de inkomsten van die vakken onder de[…] vangsten van het Rijk worden aangetroffen. Bij onderzoek[…] hem toch gebleken, dat de ontvangsten, die het Depart[…] oplevert, ruim *f* 1,036,000 bedragen, zoodat de uitgaven[…] het Departement inderdaad slechts beloopen *f* 4,734,000.

De Minister toont wijders aan dat de begrooting voor [...] lager is dan die van 1854 en zeker veel lager, dan de begro[…] door de suppletoire wetten geklommen is. Nu heeft me[…] gezegd, dat er 1½ millioen aan uitgaven van het hoof[…] zouden zijn vervallen. Hij wil dit toegeven, maar voegt e[…] dat ook op de begrooting van 1856 uitgaven van buitengew[…] aard voorkomen. Dat was het geval op de begrooting van 1[…] terwijl wederom voor 1856 buitengewone uitgaven noodig [...] als voor de sluizen van Dalem, het kanaal van Koevorde[…] droogmaking van Hillegersberg, de bibliotheek van Utrech[…] Delftsche academie, de Maatschappij van Weldadigheid, de [...] grafie en de Jagt en Visscherij. Hij treedt deswege in [...] korte berekening om aan te toonen, dat de begrooting [...] 1856 werkelijk niet zooveel hooger is en dat die verhooging[…] nog door de meerdere uitgaven voor het onderhoud der w[…] kan worden gewettigd.

In antwoord aan den heer VAN AKERLAKEN wegens de t[…] ming van de kosten der rivierwerken enz., herinnert de Min[…] welke de loop van zaken nopens die aangelegenheid gewee[…] Vroeger werden door verschillende commissien ontwerpen [...] rivier-verbetering voorgedragen. Zij berekenden dat daarvoo[…] 18 millioen konden worden gevorderd. Na aandachtig onder[…] werd voorgesteld jaarlijks eene som van 2 ton op de begro[…] te brengen, maar het kan nooit de bedoeling geweest zijn, [...] onder dat bedrag ook zouden zijn begrepen de kosten voor [...] zakelijke herstellingen aan de rivieren. Daarom is het niet [...] te zeggen, dat de kosten van het kanaal van St. Andries [...] sluizen te Dalem onder de rivier-verbeteringen moesten w[…] begrepen. Men heeft gevraagd hoelang die rivier-verbetering[…] zou duren. Z. Exc. kan daaromtrent nog geen zekerheid g[…] maar als men let op het rapport der commissie en op de d[…] gemaakte berekeningen, dan kan het geen verwondering [...] dat de geheele verbetering in vijf jaren tijds nog niet tot [...] gekomen is. Een ander Spr. was met het plan der rivier[…] betering niet ingenomen. Z. Exc. eerbiedigt die meening, [...] merkt op, dat zij in vroegeren tijd, na langdurig overleg[…] grondslag is aangenomen. Diezelfde Spreker heeft te kenne[…] geven dat daardoor geen gevaren worden voorkomen; Z. [...] antwoordt dat men zich gelukkig mag achten als door de r[…] verbeteringen rampen worden verhoed, maar dat geene men[…] lijke magt in staat is, rampen tegen te gaan. Dit moet hij e[…] zeggen, dat de rivier-verbeteringen nergens nadeel hebben [...] rokkend, maar overal een gunstigen invloed hebben uitgeo[…] op de afdrijving van het ijs. Die verbeteringen hebben ook [...] stig gewerkt op de scheepvaart, want als die elders op de h[…] der rivieren gestremd was, was dit hier het geval niet.

De heer VAN AKERLAKEN heeft aangedrongen op de wegl[…] van vier posten der begrooting, als 1o. van de kosten vo[…] sluizen te Dalem. Reeds in de stukken heeft de Minister [...] meening kenbaar gemaakt dat die kosten ten laste moesten [...] men van het Rijk. Hij heeft zelf ondervonden hoe moeijel[…] beslissing dezer zaak is, maar hij is toch tot geen ander be[…] kunnen komen. In het voorloopig verslag heeft men den we[…] geuit, dat voor dezen post eene afzonderlijke wet zou wo[…] voorgedragen, even als voor andere openbare werken vroeger [...] plaats gehad.

Hij weet het, dat dit stelsel in den laatsten tijd meerm[…] werd gevolgd. Hij ziet de noodzakelijkheid van eene afzonde[…] wet niet in, maar laat de beslissing van dat punt gaarne a[…] Kamer over. Het zou, naar zijne meening, slechts tot u[…] leiden. — Ten tweede wenschte gemeld lid de weglating [...] *f* 80,000 voor subsidiën. Het gevolg daarvan zou zijn, dat [...] 1856 geen enkele nieuwe subsidie zou kunnen gegeven wo[…] Het zou onbillijk zijn in eens daarmede op te houden. Het [...] schadelijk werken en niet van onregtvaardigheid zijn vrij te[…] ten. — Ten derde werd aanmerking gemaakt op den post [...] academie van Delft. Z. Exc. merkt op, dat op een ander [...] der begrooting *f* 30,000 als ontvangst van die instelling vo[…] komt. Laat men de uitgave weg, dan zal ook de ontva[…] vervallen, en zou dit een nadeel van *f* 11,000 voor de scha[…] te weeg brengen. — En ten vierde, de post van *f* 4,000 v[…] het standbeeld van Coster. Hij zal dat punt nader behande[…] maar thans alleen zeggen, dat de weglating geen overdr[…] invloed op het eindcijfer der begrooting zal te weeg brengen.

Z. Exc. erkent de hoogte van het bedrag der premiën, [...] door de jagt-administratie worden toegekend, en hij stelt [...] wel voor daarop later terug te komen. Wat de opmerking [...] van den heer Thorbecke aangaat, zal hij niet terug komen [...] hetgeen hij nopens het eindcijfer gezegd heeft, maar wa[…] wenschelijkheid betreft om eene vaste regeling van de tr[…] menten der ambtenaren vast te stellen, geeft Z. Exc. te ken[…] dat dit zeer wenschelijk zou zijn, maar dat hij het ondoe[…] acht vaste regels aan te nemen. In de meeste gevallen zou [...] daarvan moeten afwijken. De regel zou worden de uitzonde[…] Meermalen heeft men beproefd een vast plan van organi[…] aan te nemen, maar men heeft spoedig daarvan moeten afw[…] Nu is er wel gewezen op dergelijk stelsel, dat bij het Depar[…] ment van Justitie in Belgie bestaat, maar om dit juist te [...] oordeelen zou men moeten letten op den aard der werkzaam[…] den en op het getal der ambtenaren, en een en ander in ve[…] lijking brengen met hetgeen aan de ambtenaren in ons land [...] opgedragen.

Z. Exc. beantwoordt vervolgens eenige bepaalde vragen, [...] tot hem gerigt zijn, als: 1°. wenschte de heer van N[…] eenige mededeelingen te ontvangen nopens de constructie [...] den brug over den IJssel bij Westervoort. Onlangs is e[…] bepaald onderzoek gehouden nopens de constructie en de [...]

van die brug. Over het algemeen heeft zij aan de verwachting beantwoord, maar men heeft bevonden dat er nog eenige kleine herstellingen waren aan te brengen, zoodat men voorloopig slechts een trein daarover kan laten gaan. Van het zakken is hem niets bekend. Zoo als hij zeide, slechts eenige kleine herstellingen werden noodig gekeurd. De brug wordt dagelijks door zwaar beladen wagens met zand gepasseerd, en tot hiertoe beantwoordt zij aan het doel. 2°. Door den heer Thorbecke is inlichting gevraagd nopens de verlangde concessie voor een spoorweg van Scheveningen naar het station der Holl. ijzeren spoorweg-maatschappij te 's Gravenhage. Die zaak is door den Minister en zijn ambtgenoot voor de finantien onderzocht. Ook het gemeentebestuur van 's Gravenhage is daarover gehoord. Hij moet echter bekennen, dat hij weinig nut van dien spoorweg verwacht, zoo deze beperkt blijft en niet verder wordt uitgestrekt. Hij gelooft niet, dat die spoorweg aan de verwachting zal beantwoorden. Hij voegt er echter bij, dat de zaak nog aanhangig is, en dat er nog geene definitieve beslissing is genomen. 3°. Ook nu weder is aangedrongen op de vaststelling eener wet, nopens de landverhuizing. De heer Thorbecke heeft in het vorige jaar gezegd, dat hij niet vreemd van het denkbeeld was om dienaangaande zelf eene voordragt te doen. De Minister van Financien heeft hem toen geantwoord, dat de Regering zich met die aangelegenheid bezig hield. Dat was ook het geval. Naar aanleiding daarvan zal hij nu zeggen, dat het ontwerp reeds bij den Raad van State aanhangig is, en dat het binnen een betrekkelijk korten tijd aan de Kamer zal worden aangeboden. Z. Exc. zegt ten slotte, dat hij de algemeene punten heeft opgenomen, maar dat hij zich voorbehoudt om bij de behandeling der artikelen sommige punten nader te bespreken.

Het vervolg der beraadslagingen wordt bepaald op morgen, Donderdag.

De VOORZITTER zegt dat onder de werkzaamheden, die de Kamer te verrigten heeft, behoort het opmaken van twee lijsten van candidaten vóór twee plaatsen, die in den Hoogen Raad der Nederlanden zijn opengevallen. Hij stelt voor Woensdag aanst. daartoe over te gaan. Mogt echter de loop der beraadslagingen over de begrootingswetten dit noodig maken, dan kan de verkiezing op een volgenden dag bepaald worden. Dien overeenkomstig wordt besloten.

De commissien van rapporteurs zijn gereed met hare eindverslagen over de wetsontwerpen: 1o. tot regeling der uitgaven en ontvangsten van het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor 1856, en 2o. tot wijziging van Hoofdstuk IX B der Staatsbegrooting voor 1855.

De beraadslagingen zullen daarover later plaats hebben.

Daarna is de Vergadering tot morgen gescheiden.

ZITTING VAN DONDERDAG, 22 NOVEMBER.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der algemeene beraadslagingen over Hoofdstuk V (Departement van Binnenlandsche Zaken).

De heer MACKAY brengt eenige bedenkingen in het midden, tegen hetgeen gisteren door den heer Thorbecke is aangevoerd. Spreker had gedacht, dat de heer Thorbecke de uitgave voor publieke werken zou ondersteunen, omdat deze strekken tot voortzetting van diens Sprekers eigen plannen, en die hij destijds ook heeft ondersteund. Spreker gaat de bezwaren na, die door den heer Thorbecke in het midden zijn gebragt, 1o. betreffende de ongenoegzame bezuinigingen.

Maar de heer Thorbecke zelf verklaarde vroeger, dat hij was de duurste Minister van Binnenl. Zaken, omdat er in velerlei behoeften was te voorzien. Spr. wijst op hetgeen door den heer Thorbecke vroeger dienaangaande gezegd is. — 2o wilde de heer Thorbecke eene afzonderlijke wet voor onderscheidene openbare werken. Vroeger is daarop ook aangedrongen, maar de heer Thorbecke, destijds Minister van Buitenl. zaken, verzette zich daartegen. Overigens ligt het werk van Dalem in het algemeen stelsel van rivierverbeteringen. In de 3de plaats zeide de heer Thorbecke, dat men veel aan particuliere krachten moet overlaten.

Maar Spreker zegt, dat in meest alle andere Rijken er een belangrijk werk bestaat, dat door het Rijk wordt ondernomen, namelijk de spoorwegen. In Belgie vooral geeft men beduidend veel uit voor publieke werken. Er is ook nog een enkel woord gesproken over de ambtenaren, in verband tot de veelvuldige mededinging op dit punt. Spreker zegt, dat men daarop niet al te veel moet afgaan. Z. i. moet het stelsel zijn: weinig ambtenaren, maar goede bezoldiging.

De heer VAN GOLTSTEIN vindt mede in de rede van den heer Thorbecke aanleiding tot repliek, zoo ook ten aanzien der gisteren gehouden rede van den Minister van Binnenl. Zaken. Wat de rede van den heer Thorbecke betreft, Spr. was aangenaam verrast door diens sprekers *nu* ontwikkelde zucht tot bezuiniging, hetgeen vroeger, met betrekking tot de afdeeling waterstaat en publieke werken, geenszins het geval was, zoodat de tegenwoordige hooge uitgaven het uitvloeisel zijn van zijn bestuur. Spreker komt hier weder terug op eene algemeene kenschetsing van het stelsel der vorige regering, volgens hem bestaande in centralisatie, ten koste der vrijheid van de gemeentebesturen. Spr. betreurt het, dat ook de tegenwoordige regering zijne klagte over de hooge opvoering der uitgaven voor rivierverbetering niet verhoord heeft.

De heer VAN AKERLAKEN geeft te kennen, dat de korte oplossing des Ministers op zijne bezwaren, hem niet heeft bevredigd. Overigens heeft hij nog eene nieuwe bedenking, ontleend aan art. 2 der Grondwet. In Noord-Holland bestaat een polder, de Schermer, deze is groot 4000 bunders en telt 1900 zielen. En deze bevolking mag zich tot nu toe nog niet verheugen in een eigen gemeentebestuur, hoezeer zij er reeds sinds jaren op aangedrongen heeft om eene afzonderlijke gemeente te worden. Spr. prijst dit denkbeeld nader aan.

Hij erkent wel dat er in de volvoering van dit plan eenig bezwaar bestaat voor enkele omliggende dorpen, die zeer klein zijn, maar hij vraagt of daaraan niet zou kunnen worden tegemoet gekomen, juist door Schermer tot eene afzonderlijke gemeente te maken, en dan die kleinere gemeenten daarbij in te lijven.

De heer DE KEMPENAER behandelt het punt der bezoldiging van de ambtenaren. Hij verklaart zich tegen den aandrang om eene vaste regeling dier bezoldigingen daar te stellen. In de theorie mogen vaste regelen goed zijn, maar in de praktijk zijn die vaak onuitvoerbaar. Hij wijst bijv. op de vaste regelen omtrent de belastingen, in de gemeentewet voorkomende, en die op dit oogenblik zoo vele moeijelijkheden opleveren. Hij acht vaste regelen omtrent de bezoldiging der ambtenaren, èn onregtvaardig, èn ondoelmatig. Men moet het verschil van den arbeid en het verschil van talenten in aanmerking nemen, en den Min. niet belemmeren in de verdeeling van den arbeid. Daarom is het verstandig, dat op de begrooting de *globale* post wordt uitgetrokken, het aan den Min. overlatende om de bezoldiging te regelen, naar zijn beste weten en in het meeste belang der dienst.

De heer THORBECKE merkt op, dat zijne rede van gisteren een verkeerden indruk heeft gemaakt; uit de beantwoording der Sprekers blijkt het alsof hij een heftigen aanval tegen het Ministerie had gedaan; Spreker ontkent dit; hij heeft alleen de handelingen van het vorig bestuur in vergelijking gebragt met die van het tegenwoordige. Hij moet nu enkel ter zelfverdediging slechts kortelijk het woord voeren; hij zal daarbij alles ter zijde laten wat aan misverstand is toe te schrijven; daarbij behooren de twee laatste punten, door den heer Mackay aangevoerd, want Spr. heeft 1o. alleen voor de sluizen te Dalem eene afzonderlijke wet verlangd en 2o. heeft hij, waar bij sprak van particuliere krachten, van Belgie niet gewaagd.

Hij gaat nu over tot de beantwoording der bedenkingen, tegen de twee eigenlijke punten zijner rede van gisteren gemaakt: *a.* de bezoldiging der ambtenaren; en *b.* de verhooging der uitgaven. Ad. *a.* De heer Schimmelpenninck van der Oije zeide dat de werkman zijn loon waardig is, maar Spr. antwoordt daarop, dat de Staat zekeren prijs vaststelt voor de aan hem te bewijzen diensten, en nu moeten de ambtenaren, bij de aanvaarding hunner betrekkingen, weten of zij voor dien prijs in de staatsdienst kunnen treden.

Spr. beantwoordt de aanmerking van den heer de Kempenaer daarmede, dat in de verscheidenheid van belooning der betrekkingen door een minimum en een maximum voorzien kan worden. — De heer de Kempenaer wilde de regeling der tractementen geheel aan de Ministeriële willekeur overlaten; Spr. bestrijdt dit gevoelen en hij gelooft ook dat geen Minister dit zou willen. — De Minister zeide, dat alles van omstandigheden afhangt, maar Spr. kan dit niet inzien.

Wat 2o zijne aanmerking over verhooging der uitgaven betreft: bij de behandeling van dat punt was zijn doel alleen om aan te toonen dat gemiddeld in de laatste drie jaren en wel in ieder jaar de uitgaven met 7 ton zijn geklommen. Men zeide, dat ook hij de uitgaven voor zijn Departement had uitgebreid; hij geeft dit toe, maar doet opmerken, dat dit moest geschieden, omdat de vorige Regering zoo veel verzuimd had. Maar omdat ook hij een hoog cijfer voor zijne begrooting had uitgetrokken, moet daarom de begrooting voor Binnenl. Zaken geen maat hoegenaamd hebben; moet er daarom tegenwoordig telken jare 7 ton meer worden uitgegeven?

Wat de vergelijking van den heer Schimmelpenninck betreft, zoo vergeet deze daarbij, dat de begrootingen van vóór 1848 niet te vergelijken zijn met de begrootingen en hare inrigting na dien tijd. Die Spr. zeide: ik heb ook eene lagere begrooting gehad, in vergelijking b. v. met het tijdperk van 1841—1843. Maar die Spr. vergeet wat dat voor begrootingen waren. Die sloten met een beroep op toekomstige koloniale baten. Die van 1844 sloot met een nadeelig slot van 2 à 3 millioen, en die van 1845 werd eerst in 1847 afgesloten door toevoeging aan de middelen. Men kon toen geen groote sommen besteden.

Maar de begrooting sedert 1849 en 1850, en vooral sedert 1851 zijn eensoortig, en toen behoefde men niet te buigen onder den financiëlen dwang als tusschen de jaren 1840 en 1850 het geval was. Spr. had geen plan om vergelijkingen te maken tusschen het een of ander bestuur, want dan had hij op verschillende andere omstandigheden gewezen. Wat was het hoofddoel van zijn betoog; waar was het hem om te doen? Het strekte alleen daartoe, dat men een overzigt neme van den gang der uitgaven in de laatste jaren en dan komt men tot de slotsom, dat zuinigheid noodig is.

Spreker gaat vervolgens over tot beantwoording van het aangevoerde door den heer van Goltstein. Deze heeft nu voor het eerst bij hem bezuiniging ontwaard, maar Spreker zegt, dat die redenaar blijkbaar alleen lette op den waterstaat en dat hij al het overige heeft weggelaten, zoo ook de besparingen, die tegenover de noodzakelijke uitzetting der uitgaven stonden. Die Spreker verklaarde dit verschijnsel uit het vroeger bestaande centralisatie-stelsel en kwam daarbij op zijne oude bedenkingen terug.

Maar Spr. antwoordt, dat het juist tegen zijn stelsel is, om van Staatswege niet te doen, wat particulieren wel kunnen doen. Spr. mogt daarbij denken aan een verschil van begrip over centralisatie, tusschen den heer van Goltstein en hem. Hij ziet niet in, hoe de heer van Goltstein, als voorstander van het monarchaal beginsel, tegen eenheid kan zijn. Spr. begrijpt onder centralisatie, de vestiging van de magt, die de wet voor het geheel in betrekking tot de onderdeelen handhaaft; eenheid, zonder zelfstandige deelen, is despotisme, en zelfstandigheid zonder eenheid, is regeringloosheid. Organiseren beteekent, naar zijne meening: het regelen der betrekking van het geheel tot de deelen en der deelen onderling.

De heer MACKAY komt nog met een enkel woord, op de drie straks door hem aangevoerde punten terug.

De heer VAN NISPEN VAN SEVENAER dankt den Minister voor de gisteren gegeven inlichtingen omtrent den werkelijken toestand van de brug over den IJssel bij Westervoort. Daardoor zal het publiek thans op de ware hoogte der zaak zijn.

De heer VAN LENNEP bestrijdt nader de gronden, door den heer Thorbecke ontleend de tractementen der ambtenaren in het midden gebragt. Hij acht die redenen gevaarlijk in de toepassing en nadeelig voor de dienst van den Staat.

De heer SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE hecht veel aan betamelijkheid in de discussie. Hij heeft eenmaal een woord gebruikt, dat verkeerd was en dat hij gaarne zou teruggetrokken hebben als niet de discussie dien dag gesloten werd. Hij bedoelt het woord, door hem tot den heer Thorbecke gebezigd, bij gelegenheid der discussie over het voorstel nopens het geslagt. Wat heeft de heer Thorbecke hem toen geantwoord? Hij bezigde het woord *hofbeambte*, om daardoor reeds dadelijk tegen die betrekking te doen innemen en om den schijn te doen ontstaan, alsof men zijne waarde verliest als men zijn Vorst dient en niet uitsluitend de man van 't volk wil zijn.

Nu meende die Spr. weder dat hij door hem is aangehoord alleen met het opzet, om hem tegen te spreken. Overigens komt het geheele betoog van den heer Thorbecke over de hooge uitgaven eigenlijk daarop neder: ik was de zuinige man, onder mijn bestuur was er zuinigheid; maar de tegenwoordige Regering is roekeloos en verkwistend. Tegen dat sijsteem heeft Spr. cijfers gesteld, ten betooge, dat ook over de jaren 1841—1845 voor Binnenl. Zaken minder is aangevraagd dan voor 1851—1853.

De heer THORBECKE behandelt nog een paar punten: 1o. in antwoord op den heer Mackay, in welks betoog hij meer dan eene leemte aanwijst en 2o. in antwoord op den heer van Lennep, bij welke gelegenheid hij nader zijn stelsel omtrent de bezoldiging der ambtenaren uiteenzet, in wederspraak met de stelling van vorige sprekers.

Spr. antwoordt aan den heer Schimmelpenninck, die eene vroegere discussie teruggeroepen heeft, dat, zoo hij nu meent dat men aan een hofambtenaar die hoedanigheid hier niet mag tegenwerpen, hij er dan deze voorwaarde bij voegt, dat de hofambtenaar die hoedanigheid niet met die van volksvertegenwoordiger verwarre.

De MIN. v. BINNENL. ZAKEN komt mede kortelijk op de discussie terug. Hij is het eens, dat men zuinigheid moet betrachten, maar hij meent ook, dat dit hier bij deze begrooting geschied is, en dat men wijders wat noodzakelijk is niet achterwege mag laten. — In antwoord aan den heer van Goltstein, ten aanzien der subsidien voor waterstaats-werken, zegt Z. Exc. dat aan werken, die uitsluitend van gewestelijk of plaatselijk belang zijn, geen subsidie verleend wordt, zoo het niet duidelijk blijkt, dat het algemeen belang er bij betrokken is.

De heer v. Goltstein zeide, dat het subsidie-stelsel een uitvloeisel is van het stelsel van centralisatie, maar als dit zoo is, dan komt het den Minister voor, dat men zich daaraan toch nog al schijnt te willen onderwerpen, want de aanvragen om subsidie zijn nog talrijk. — Door den heer v. G. werden ook de organieke wetten van het vorig bewind ter sprake gebragt. Z. Exc. antwoordt, dat centralisatie in een ordelijken staat noodig is; even als een particulier moeten ook de gemeenten een deel van hunne vrijheid in het algemeen belang opofferen, maar als die centralisatie te ver gaat, dan is zij schadelijk. Die Spreker heeft ook het belastingstelsel der gemeentewet gewraakt, zoomede de banden, die de gemeentewet dienaangaande oplegt. De zienswijze van den Minister over de gemeentewet en de andere organieke wetten is bekend; reeds ten vorigen jare heeft hij zijne zienswijze daarover te kennen gegeven; hij wil de werking dier wetten nagaan. En wat het belastingstelsel betreft, doet hij opmerken, dat er immers een artikel bestaat, dat de bevoegdheid geeft om bij uitzondering de niet-toepassing van het belastingstelsel in gemeenten, waarvoor aangetoond wordt, dat dit nog niet kan geschieden, te vragen. Reeds zou de Regering eenige dergelijke wetten hebben aangeboden, ware het niet, dat door de afschaffing van den accijns op het gemaal een geheel veranderde toestand geboren was, waardoor het gemeentelijk financieel stelsel op nieuw moet worden onderzocht.

In antwoord op den heer van Akerlaken geeft de Minister te kennen, dat het punt om den polder de Schermer tot eene afzonderlijke gemeente te verheffen, nog in behandeling is. Er is nog geen bepaald besluit genomen. Er zijn tweeërlei belangen te behartigen; hij zal trachten beide belangen zooveel mogelijk te conciliëren. Aan den heer Thorbecke, die nader de wenschelijkheid heeft uiteengezet van eene algemeene regeling der bezoldiging van de ambtenaren, antwoordt Z. Exc., dat hij bij zijn gevoelen blijft, dat het bijkans ondoenlijk is om algemeene regelen te stellen, waarvan niet kan afgeweken worden.

De Minister wijst er op, dat de regel van het bestaande Koninklijk besluit bijna uitzondering geworden is, en dat dit ook het geval met de provinciale ambtenaren geworden is. Men heeft telkens de behoefte aan afwijking gezien.

De algemeene beraadslagingen worden alsnu gesloten en met de behandeling der artikelen aangevangen.

De beide eerste afdeelingen (I, Kosten van het Departement, en II, Kosten van het bestuur der provinciën, zijnde de artt. 1—49) worden zonder discussie *aangenomen*.

IIIde *afdeeling* (Nationale militie en schutterijen). — De heer VAN AKERLAKEN dankt den Minister voor de toezegging van de aanbieding eener wet op de nationale militie. Maar hij is minder gesticht over de verschuiving der indiening van eene wet nopens de schutterijen. Hij verlangt de zienswijze des Ministers te kennen ten aanzien der inrigting van de schutterij bij eene nieuwe regeling. Z. i. behoeft men tot de indiening dier wet niet te wachten, tot dat de wet nopens de militie is aangenomen. Spr. geeft vervolgens zijne denkbeelden op nopens de inrigting eener wet op de schutterijen, volgens welke eene zoodanige wet niet zoo moeijelijk is als men wel doet voorkomen.

De heer SCHIMMELPENNINCK v. D. OIJE verzoekt den Min. om op het aangevoerde door den vorigen spreker niet te antwoorden. Hij wijst op het belang en den omvang dezer aangelegenheid, op het vroeger werk der Staats-Commissie en op het ontwerp van 1845, dat uit 240 artikelen bestond. Hij wenscht dus hierover geene discussie uit te lokken, die dagen zou kunnen duren, zonder van dadelijk nut te zijn.

De heer MACKAY meent, dat de schutterijen en de militie met elkander in verband staan; hij hoopt, dat de

aan te bieden wet op de militie zal worden bearbeid met het oog op de inrigting der schutterijen, en dat de Regering dan bij die gelegenheid hare inzigten zal mededeelen ten aanzien der toekomstige inrigting der schutterij.

De MIN. VAN BINNENL. ZAKEN antwoordt, dat er geene onmogelijkheid bestaat om nu reeds zijne denkbeelden nopens de inrigting der schutterijen mede te deelen, maar hij meent dat het beter is dit tot na de wet nopens de militie uit te stellen; het zijn twee wetten van grooten omvang, die niet tegelijk kunnen behandeld worden. Overigens zal het werk der vroegere staatscommissie zeer worden geraadpleegd en behartigd, terwijl bij de aanbieding der wet nopens de militie, de Regering hare inzigten nopens de inrigting der schutterij zal mededeelen.

Artt. 50 en 51 worden daarna *aangenomen*.

Afdeeling IV. (Medische policie). De heeren WESTERHOFF en VAN DEINSE dringen zeer aan op de spoedige indiening der wetten betrekkelijk de medische policie. Zij herinneren aan de velerlei beloften deswege gedaan en wijzen op de dringende noodzakelijkheid tot voorziening.

De heer v. HOËVELL bespreekt de inrigting der watergeneeskunde te Soerenen bij Dieren. Een verdienstelijk man heeft deze zaak in het belang der menschheid op touw gezet, maar de inrigting mag niet geopend worden, tengevolge der bestaande wetgeving. Daarentegen worden er, zonder hindernis, duizende Holloway-pillen en andere kwakzalverijen uitgevent. Hij beveelt deze zaak aan den Minister van Binnenl. Zaken, om daarin te voorzien, voordat er eene nieuwe wet op de geneeskunde tot stand komt.

De heer SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE erkent de hooge verdiensten van den hier bedoelden belanghebbende, die schatten ten koste heeft gelegd aan eene heilzame inrigting. Maar bij die inrigting wil die belanghebbende, die geen geneeskundige is, geen medecinae doctor, aan een onzer hoogescholen gepromoveerd, toelaten, en nu meent Spr., dat de Reg. de wet moet handhaven, zoolang die bestaat.

De MINISTER wijst op het moeijelijke van het onderwerp der medische politie en op het groot verschil van gevoelen daaromtrent. De Regering heeft zich dan ook op dit punt gehouden aan het werk der Staats-Commissie. Hij refereert zich voorts aan de Memorie van Beantwoording en voegt er de verzekering bij, dat nog in deze zitting de aanbieding dier wetten zal plaats hebben.

Aan den heer van Hoëvell antwoordt Z. Exc., dat hij zich vereenigt met het gezegde door den heer Schimmelpenninck; hij vreest, dat bij eene nieuwe regeling ook geen vergunning zal worden gegeven, om ongepromoveerd de geneeskundige praktijk uit te oefenen. Hij verzekert, dat bij eene nieuwe regeling het verkoopen van kwakzalverijen of vreemde geneesmiddelen zal verboden of beperkt worden; maar daarbij zal echter geen verlof gegeven worden, om, zonder daartoe den vereischten graad te hebben verkregen, de geneeskunde uit te oefenen.

Over art. 52 (Subsidien aan de prov. comm. van geneesk. onderzoek en toevoorzigt) heeft eene korte woordenwisseling van financiëlen aard plaats tusschen de heeren van Bosse, den Minister en den heer de Poorter, en zulks over de eigen fondsen, door die commissie bezeten en de wijze van hun gebruik en verantwoording.

Hiermede is de 4e afdeeling afgeloopen. — Daar er nog andere werkzaamheden te verrigten zijn, worden de verdere discussiën verdaagd tot morgen.

Na het aannemen van eenige conclusien op vroeger uitgebragte rapporten en het doen van verslag op aanhangige petitiën, wordt de vergadering gescheiden.

's Gravenhage, 22 November.

Bij Koninklijk besluit van 26 October jl., is, op het verzoekschrift van D. A. Bosch Reitz, te Amsterdam, als directeur der Tweede Zeeverzekering-Maatschappij te Amsterdam, bewilliging verleend tot verlenging van den duur en wijziging van de statuten dezer naamlooze vennootschap, op den voet als is overeengekomen door de vennooten bij notariële acte te Amsterdam den 3den October jl. verleden.

Bij besluit van 21 November jl. no. 69 heeft Z. M. goedgevonden tot auditeur bij den schutterraad te Gouda te benoemen Mr. P. P. P. Kist, advocaat aldaar.

Thans ziet het licht het eerste rapport der Staatscommissie, benoemd bij Kon. besluit van 29 November 1853, tot het voorstellen van maatregelen ten aanzien van de slaven in de Ned. koloniën. Dit rapport is op last van den Min. van Koloniën uitgegeven, en betreft in de eerste plaats Suriname. Het ontwikkelt de redenen, waarom de Staats-commissie vermeent tot opheffing der slavernij te moeten adviseren. Zij uit dat gevoelen, zoowel met het oog op den Staat van 's Rijks geldmiddelen, als op de gevolgen door de emancipatie elders te weeg gebragt en waaruit de Nederlandsche regering leering kan putten. De Commissie wilde geene bespiegelingen, maar practische voorstellen voordragen. Zij zet op den voorgrond den tegenwoordigen toestand der slavenbevolking, den oorsprong, den aard en het wezen der Afrikaansche slavernij, de veranderingen daarin gebragt, de afschaffing van den slavenhandel en der slavernij in de Britsche en Fransche West-Indische koloniën. Zij gaat de gevolgen daarvan na, en tevens de onderscheidene voorstellen van den jare 1833—1855 tot emancipatie voor de Nederl. koloniën openbaar gemaakt, of bij de Regering ingediend. Zij stelt vervolgens de beginselen vast, waarop, haars inziens, het te beramen emancipatie-plan rusten moet, om voor Nederland aannemelijk te zijn.

Zij komt dienvolgens tot de volgende beginselen: 1o. geene emancipatie van staatswege, zonder voorafgaande schadeloosstelling; 2o. teruggave zooveel doenlijk door de geëmancipeerden aan den Staat van de kosten van hunne vrijmaking en maatschappelijke vestiging; 3o. bevoegdheid van den wetgever om te bepalen op hoedanige wijze aan die voorwaarde zal worden voldaan; 4o. bevoegdheid en verpligting van den wetgever om te zorgen dat de opheffing der slavernij bevorderlijk zijn aan de eischen van godsdienst, beschaving en stoffelijke welvaart, of zoo men hier onteigening op staatsgezag wil zien, dat de onteigening werkelijk ten algemeenen nutte strekke.

De Commissie meent nopens laatstgemeld punt dat het niet genoeg is de slaven op eens vrij te verklaren en hun de bevoegdheid te laten om de vrijheid in barbaarschen zin te genieten; zij moeten op den weg geholpen worden, om de vrijheid in maatschappelijken zin, in eenen zin, die in de slavernij niet bestaat, te leeren kennen, met al de verpligtingen, die zij oplegt. De zamenwoning der geëmancipeerden moet bevorderd, hunne uiteenrukking verhinderd worden. Het grondbezit door de geëmancipeerden moet niet worden een kweekschool voor luiheid en eene aanleiding om zich te ontslaan van de heilzame banden van het beschaafde leven.

De Commissie gaat daarna over tot beschrijving van de plaatselijke gesteldheid van Suriname, in betrekking tot het vraagstuk en van de beletselen, welke zich hier opdoen. Op 1 Januarij 1854, telde men aldaar 38,545 lijfeigenen, nagenoeg verdeeld voor een derde in mannen, een derde in vrouwen (de meerderheid) en een derde in kinderen. Men telde daaronder omstreeks 15,000 landbouwers, 5000 ambachtslieden, 4500 huisbedienden en ruim 14,000 bejaarden en kinderen, die geen deel aan den arbeid nemen.

De Commissie toetst al verder de ingeleverde emancipatie-ontwerpen aan de plaatselijke gesteldheid. De leden brengen drie nieuwe ontwerpen ter tafel, waarvan twee worden verworpen en een aangenomen. Dit heeft eenige overeenkomst met het plan der emancipatie door centralisatie, hoewel het in verscheiden hoofdpunten daarvan afwijkt. De fabricatie der grondstoffen door de geëmancipeerden, onder gouvernementsleiding, zou worden overgelaten aan de particuliere nijverheid, eenigermate op den voet, zooals dit op Java met de suiker-contractanten geschiedt. Bijeentrekking der landbouwende negers wordt bepaaldelijk ook uit een maatschappelijk oogpunt aangeprezen. Het ontwerp verlangt de onteigening niet slechts der slaven, maar ook der plantages, vestiging der gewezen slaven in het gezondste en vruchtbaarste gedeelte der kolonie, in gemeenten van 1500 tot 2000 zielen, bestuurd door gouvernements-ambtenaren onder de medewerking van oudsten uit de gemeenteleden te kiezen en beheerscht door bijzondere, aan hunnen eenvoudigen toestand evenredige, bepalingen van burgerlijk regt. De huisslaven zouden in gilden worden vereenigd, die 5/7 van de dagloonen zouden trekken voor het onderhoud hunner leden. Ligchamelijke kastijdingen als dagelijksch dwangmiddel zouden worden afgeschaft; bepalingen van disciplinair strafregt voor tucht en orde ingevoerd, tegen willekeur en misbruik door gepaste regtsvormen gewaakt.

Voorts gezorgd voor verzachting en verbetering der zeden door Godsdienstig onderwijs en maatschappelijke organisatie, bevordering van het Christelijk huwelijk en van het familieleven, opwekking en het besef van burgerlijke pligten.

Aan de meesters wil het ontwerp eene matige hoewel billijke schadeloosstelling, en aan den Staat de vergoeding zijner uitgaven verschaffen, de emancipatie-kosten zouden, volgens het ontwerp, op 15 millioen worden geschat. De Commissie treedt in vele opgaven, om aan te toonen dat de mogelijkheid bestaat om met alle hier geschetste nieuwe inrigtingen het bestuur der kolonie Suriname, zonder verhooging van bijdragen uit de O. I. fondsen, te blijven voeren en nog eene som van omstreeks 1½ millioen guldens jaarlijks te bestemmen voor de terugbetaling van de opgemelde emancipatie-kosten.

Het rapport treedt in eene uitvoerige toelichting van dit plan en behelst een aantal bijlagen. Hetzelve getuigt van een even gemoedelijk als ijverig onderzoek van het vraagstuk.

Z. K. H. prins Frederik wordt heden nacht van Berlijn in deze residentie terug verwacht. H. K. H. Prinses Frederik, benevens prinses Maria, zullen nog eenigen tijd te Berlijn verblijven.

Onze gezant *ad interim* bij het hof van Rome, de heer Francisco di Paula du Chastel, heeft den 6den November aan den kardinaal-staats-secretaris Antonelli zijne geloofsbrieven overgegeven.

De benoeming van den heer Mr. P. Mijer tot Minister van Kolonien zal voorzeker ieder, die 's mans loopbaan eenigzins gevolgd heeft, genoegen doen. In zijne hooge regterlijke betrekkingen en als raad van Indie, legde hij veel kennis van zaken en grooten ijver aan den dag. Hij was gedurende verscheidene jaren voorzitter van het Oppergeregtshof in N. I. en nam een werkzaam deel aan de vervaardiging en het in werking brengen van de nieuwe wetgeving aldaar. Hij heeft zich door velerlei merkwaardigen arbeid van wetenschappelijken aard, met name op het gebied van geschiedenis en staatsregt, doen kennen. Zoo kent men zijne gewigtige verhandeling over de codificatie in N. Indie, zijne verzameling van regerings-reglementen enz. aldaar, zijne beschrijvingen van de eerste gouverneurs-generaal van N. Indie, vooral uit een wetgevend oogpunt en waartoe, gelijk voor andere zijner werken, hij met zorg gebruik maakte van de archiven van Batavia, zoo rijk aan bouwstoffen van verschillenden aard, getuigende van den geest, die bij de grondlegging en ontwikkeling van Neerlands magt in de Indien voorzat.

Bij het Departement van Binnenlandsche Zaken is, ten behoeve der slagtoffers van den jongsten watersnood, ontvangen van den Commissaris des Konings in Limburg eene quitantie van overstorting in de schatkist, groot *zes en dertig gulden, veertig centen*, zijnde de opbrengst van een werkje, door den heer A. Clavareau, te Maastricht, uitgegeven.

De gewone audientie van den Minister van Marine zal op Vrijdag aanst., den 23 dezer, niet plaats hebben.

Heden heeft in eene plegtige zitting van het Provinciaal Geregtshof in Zuid-Holland de installatie plaats gehad van den nieuw benoemden procureur-generaal bij dat hooge regts-collegie, Mr. A. van Galen, bij welke gelegenheid de afgetreden procureur-generaal met veel lof door den Voorzitter herdacht werd, terwijl de nieuw opgetredene zijne gevoelens in eene rede kenbaar maakte.

Ged. Staten van deze provincie hebben, bij resolutie van 20 dezer bepaald: 1o. dat de verkiezing van een lid der Provinciale Staten, voor het hoofdkiesdistrict Leiden, ter vervulling van de vacature, ontstaan door het overlijden van Mr. G. van Outeren, zal plaats hebben op Woensdag den 5den December 1855 en dat, indien er eene herstemming mogt worden vereischt, deze zal plaats hebben op Woensdag 19 December aanstaande.

In deze residentie zijn aangekomen en aan het hôtel *de l'Europe* afgestapt, de baron van Zuylen van Nyevelt, nieuw benoemd lid van de Algemeene Rekenkamer, en de burggraaf Chambrun, komende van Parijs.

De zaak van den R.-Kath. pastoor J. F. Warnink te Borne, aangeklaagd van overtreding der kerkelijke wet, weswege hij door het Provinciaal Geregtshof in Overijssel is verklaard in strijd met de wet gehandeld te hebben, zal voor den Hoogen Raad der Nederlanden dienen op Vrijdag 14 Dec. aanstaande.

Publicke Vermakelijkheden.

Kon. Fr. Schouwb., Zaturdag, 24 Nov. 6½ ure.
OTHELLO, OU LE MAURE DE VENISE, grand opéra en 4 actes; DEUX COQS VIVAIENT EN PAIX, vaudeville en un acte.

Kon. Holl. Schouwb., Vrijdag, 23 Nov. 7 ure.
JOHN, DE KLOKLUIDER VAN DE SINT PAULUS-KERK, tooneelspel in 4 bedrijven.

Advertentiën.

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 22 November 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	62 1/8	5/16	5/16
Dito dito 1844.	3	73 1/2	5/8	5/8
Dito dito 1844.	4	92 3/8	7/16	3/8
O. I. L. 1844 . . .	4	92 1/16	3/16	3/16
Amort. Synd.	3 1/2	89	—	—
Hand.-maats.	4 1/2	129	—	—
BELGIE. certific. bij *Rotschild*. . .	2 1/2	60 1/16	—	—
RUSL. Bij *Hope* 1798 en 1816 . .	5	101 9/16	—	—
Dito 1828—1829 . .	5	—	—	—
Insch. in Assign. . .	6	—	—	—
Cert. van dito. . . .	6	—	—	—
Neg. 1831—1833. .	5	81 3 8	—	—
Hope en C°. 1840.	4	74 5/8	—	—
Stieglitz.	4	74	—	—
dito 1854.	5	80 5/8	—	—
Nieuwe Engels. . . .	4 1/2	—	—	—
POLEN. Certific. . .	4	—	—	—
Aand. Lot. fl. 500.		142 1/2	—	—
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	19 7/16	1/2	1/2
Buitenl.	3	38	—	—
Binnenl. 6/m. . . .	3	32 7/8	33	33
Cert. Coup.		4 3/8	7/16	—
Amortisable		6 1/16	1/8	—
PORTUG. Lond. . . .	3	40 1/8	1/4	3/16
OOSTENR. Metal. . . 1816—1852. . . .	5	62 7/8	63	—
Dito 1849—1854. .	5	72 7/8	73	73
Dito Zilv. Nation. .	5	66	1/4	1/8
Dito 1847—1852. .	2 1/2	32	1/16	—
PRUISS. Lot. 1854. .	3 1/2	194	—	—
BRAZ. Lond. 1824. .	5	—	—	—
PERU 〃	4 1/2	—	—	—
MEXICO 〃	3	18 1/8	1/4	—
GREN. 〃	2 3/4	17 5/8	11/16	—
Uitgestelde.		6 11/16	—	—
ECUAD. Lond. . . .		3 7/16	—	—
VENEZ. 〃	4	25 3/8	26	25 1/2
Uitgestelde.	1 1/2	11 1/4	—	—

Handel geanimeerd; stemming gunstig.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid.	3	pCt.	88 3/4 à —
Spanje.	1 1/4	〃	19 3/4 à —
Mexico	3	〃	19 3/8 à —

PARIJS, heden.

Fransche certific.	4 1/2	pCt. fr.	—
〃 〃	3	〃	65.90
Spanje	3	〃	—
〃	1 1/4	〃	—

WEENEN, heden.

Metalliek	5	pCt.	74
Nationaal	5	〃	77 3/4
Wissel London.		〃	11.02
Zilver		〃	—

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.